

İFLAS ERTELEMESİ

Yavuz ÇALIK(*)

1 - GİRİŞ

Gerek küresel makro ekonomik etkiler, gerek sektörel etkiler ve gerekse de bireysel sebepler birçok şirketi, varlıklarının önemli bir kısmını kaybederek borçlarını ödeyemez duruma düşürmektedir. İflas erteleme müessesesi, bu şekilde iflas sürecinde olan şirketlere durumlarını düzeltme imkânı tanımaktadır.

Mevcut işletmelerin her ne sebeple olursa olsun faaliyetlerine son vermeleri hem alacaklılar hem de çalışan işçileri için acı sonuçlar doğuracaktır. Bu durumun önüne geçilmesi amacıyla iflas erteleme müessesesi oluşturulmuştur.

İflas erteleme müessesesinin özü; borca batık (işletme varlıklarının borçlarını karşılayamaması) durumda olan bir sermaye şirketinin veya kooperatifin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olması halinde o şirketin iflasının önlenmesini sağlamaktır.

Bu yönüyle iflas erteleme işçilerin, alacaklıların, yöneticilerin, hisse sahiplerinin, devletin, kredi sağlayanların ve müşterilerin menfaatini gözetten bir düzenlemedir.

İflas erteleme müessesesi; borca batıklık durumunda başvurulacak bir yoldur. Borca batıklığın olmadığı durumlarda sadece nakit sıkıntısından kaynaklanan borç ödemeden aciz durumu ve geçici kötüleşmeler iflas ve dolayısıyla da iflas ertelenmesine başvurulması için yeterli değildir.

Diğer yandan, borca batık olan şirketlerin ekonomik varlıklarını sürdürebilmeleri amacıyla hukuk sistemimizde “İflas Ertelmesi”ne ek olarak yer verilen diğer müesseseler “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Yeniden Yapılandırılması” ile “Konkordato”dur.

(*) Vergi Müfettişi

Bu çalışmada, iflas ertelemesinin mevzuattaki yeri, çağrı ve bildirim yükümü, iflas ertelemesi süreci, iflas ertelemesinden yararlanabilecekler, iflas ertelemesinden yararlanma şartları, yargı süreci, erteleme tedbirleri, iflas ertelenmesi kararının etkileri, erteleme süresi ve birtakım özellikli hususlar başlıkları altında incelemeye çalışacağız.

2- İFLAS ERTELEMESİNİN MEVZUATTAKİ YERİ

İflas ertelemesi ve borca batıklık durumuna ilişkin düzenlemeler; mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 324. maddesi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376 ve 377. maddeleri, 2004 sayılı icra ve iflas kanununun 179. maddesi ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63. maddesinde yer almaktadır.

Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret kanununun 324. maddesinde, şirketin mali durumunun bozulması hali başlığı altında iflas ertelemesi konusuna da değinilmiştir. Buna göre: şirketin aktifleri, borçlarını karşılamaya yetmemesi nedeniyle iflas durumuna düşen şirketin; bu durumunun iyileştirilmesi mümkün görülüyorsa idare meclisi veya bir alacaklının talebi üzerine ilgili mahkeme tarafından iflas kararının ertelenebileceği, şirket mallarının muhafazası için de gerekli tedbirleri alabileceği ifade edilmiştir.

İflas ertelemesine ilişkin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 376 ve 377. maddelerinde çağrı ve bildirim yükümü düzenlendikten sonra; borca batıklık durumlarında Yönetim kurulu veya herhangi bir alacaklı tarafından mahkemeye bir iyileştirme projesi sunularak iflas ertelemesinin istenebileceği, iflas ertelemesinin gerçekleştiği durumlarda ise icra ve iflas kanununun 179 ilâ 179/b maddelerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63. maddesinde ise kooperatifin aczi halinde yapılacak işler başlığı altında yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine mahkeme tarafından iflasın açılmasının ertelenebileceği ve gerekli koruma tedbirlerinin alınabileceği ifade edilmiştir.

İflas ertelemesi müessesesini düzenleyen 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179. maddesinin, 4949 sayılı kanun ile değişmeden önceki halinde, anonim, limited ve kooperatif şirketlerin sadece önceden herhangi bir icra takibine gerek olmadan iflaslarını düzenlemekte iken iflasın ertelenmesine ilişkin herhangi bir hüküm mevcut değildi.

İcra ve İflas Kanununun 179. maddesi 4949 sayılı kanunla önemli bir değişikliğe uğramış ve 179/a ve 179/b ek maddeleri ihdas edilmiştir. Söz konusu maddede son olarak 5092 sayılı kanunla iflas erteleme süresine ilişkin değişiklik yapılmıştır.

2004 sayılı İcra iflas Kanununun 4949 ve 5092 sayılı kanunlarla değişik 179, 179/a ve 179/b maddelerinde özetle Sermaye Şirketleri İle Kooperatiflerin İflası, İflas ertelemesi, Erteleme Tedbirleri ve Erteleme Kararının Etkileri konularında gerekli düzenlemeler yapılmış olup çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde bunlara değinilecektir.

İflasın ertelenmesi müessesesi 17.7.2003 tarih 4949 Sayılı kanunla yapılan düzenlemelerden önce şirketlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte değildi. Bu nedenle, yapılan değişikliklerden önce iflasın ertelenmesi müessesesi sermaye şirketleri tarafından pek kullanılmamış, buna paralel olarak mahkeme uygulamalarında da müesseseyle şüpheli yaklaşılmıştır. 4949 Sayılı Kanunla değiştirilen 179. madde ile eklenen 179/a ve 179/b maddeleri iflas ertelemesi müessesesine işlerlik kazandırmıştır. Yapılan değişiklikten sonra ticaret mahkemelerine yansıyan taleplerden, iflasın ertelenmesi müesse-

sesinin işlerlik kazandığı, zor durumda olan işletmelerin ülke ekonomisine kazandırılması yönünden rağbet gören bir araç haline geldiği ve mahkemelerce de, yasa hükümlerinin genişletilerek uygulandığı anlaşılmaktadır.¹

3- ÇAĞRI ve BİLDİRİM YÜKÜMÜ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 376. maddesinde düzenlenen çağrı ve bildirim yükümünde, son yıllık bilançodan, sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısının zararlar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda, yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya çağırıp iyileştirici önlemleri sunması öngörülmektedir.

Yarısı değil de üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhal toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya tamamlamaya karar vermediği takdirde şirket infisah eder. Yani ya sermaye azaltma yoluna gidilmeli ya da sermaye artırımı yoluna gidilerek karşılıksız kalan sermaye tamamlanmalıdır. Aksi takdirde şirket infisah eder.

Şirketin borca batık durumda ise yönetim kurulu, bir ara bilanço çıkarttırıp denetçiye verir. Denetçi tarafından düzenlenen raporda aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması halinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesine bildirerek şirketin iflasını istemek zorundadır. Bu zorunluluk şirket yönetim kurulunun bildirim yükümünü oluşturur.

Benzer bir düzenleme 204 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179. maddesinde yer almaktadır. Söz konusu maddede belirtildiği üzere;

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu takdirde

- İdare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler
- Şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları
- Bir alacaklı tarafından

Durum mahkemeye beyan edilir. Bu durum söz konusu kişilerin bildirim yükümü içinde olmalarının bir gereğidir. Bildirim üzerine mahkeme tarafından önceden takibe hacet kalmaksızın sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflasına karar verilir. Ancak bu durumda iflas ertelemesine ilişkin hükümler saklıdır.

4- İFLAS ERTELEMESİNDEN KİMLER YARARLANABİLİR?

İflasın ertelenmesi müessesesinden belirli şartlar altında; sermaye şirketleri (Anonim Şirketler, Limited Şirketler, Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler) ile kooperatifler yararlanabilecektir.

5- İFLAS ERTELEMESİ SÜRECİ

Bir ekonomik birime ilişkin uygulanan iflas ertelemesinde sürecini;

- a) Şirketin aktiflerinin borçlarını karşılamaya yetmemesi,
- b) Yönetim kurulunun durumu mahkemeye bildirmesi,
- c) Mahkemede iflas davasının görülmesi,

¹ Prof. Dr. ÖZTEK, Selçuk, Bankacılar Dergisi, yıl:16, Sayı: 53 - Haziran 2005, İflasın Ertelenmesi, s.23

- d) Şirketin durumunun düzeltilebileceğine ilişkin yönetim kurulu veya alacaklılardan birinin talebi,
 - e) Mahkemenin durumunun düzeltilebileceğini mümkün görmesi,
 - f) İflas ertelemesine ilişkin mahkeme kararının belirlenen süre için uygulanması,
- Şeklinde özetlemek mümkündür.

6- İFLAS ERTELEMESİNDEN YARARLANMA ŞARTLARI

İflas ertelemesinden yararlanma şartları; şekil şartları ve esasa ilişkin şartlar olmak üzere iki başlık altında toplanmaktadır.

6.1- Şekli Şartlar

İflas ertelenmesinden yararlanmak için bir takım şekil şartlarının yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şekil şartları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- a) Şirketin temsilcisi veya alacaklısının talebi,
- b) Bilançonun mahkemeye sunulması,
- c) Borca batıklık bildirimi
- d) İyileştirme projesi ve tedbirlerinin belirtilmesi,
- e) Masrafların avans olarak mahkeme veznesine depo edilmesi.

İlk dört şart yasal düzenlemelerde yer almasına rağmen “masrafların avans olarak mahkeme veznesine depo edilmesi” ne ilişkin şart yasal hükümlerde yer almamaktadır. Söz konusu şart doktrinde ileri sürülmüş ve mahkemelerin de uygulamalarında yer bulmuştur.

6.1.1- Şirketin Temsilcisi veya Alacaklısının Talebi

İİK'nun 179. maddesinde iflasın ertelenmesini talep edebilecekler;

- “idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler”,
- “şirket tasfiye halinde ise tasfiye memurları”
- “alacaklılardan biri”²

şeklinde sayılmıştır.

“Normal olarak iflasın ertelenmesini şirket adına yönetim kurulu organ olarak ister. Yönetim kurulunun bu yetkisi başka herhangi bir organın tasdikine tabi değildir. Şirketi temsil ile görevlendirilmiş yönetim kurulu üyelerinin münferiden böyle bir yetkisi (iflasın ertelenmesini isteme yetkisi) bulunmamaktadır. Ancak, bu yönetim kurulu üyelerinin imzası iflasın ertelenmesi talebinde yer almalıdır. (dışa karşı temsil) ³

Şirket yönetim kurulu borca batıklık nedeniyle şirketin iflasını talep etmesi zorunluluğu bulunmakta iken iflasın ertelenmesini talep etmek hususunda bir zorunluluğu bulunmamaktadır. İflas ertelemesi talebinde bulunulması tamamen yönetim kurulunun ihtiyarındadır.

İflas ertelemesine hakim resen karar veremez. Mutlaka bu yönde yukarıda belirtilenlerden birinin talepte bulunmuş olması gerekir.

İflas ertelemesi müessesinde, tahvil sahipleri de alacaklı olarak kabul edilir. Ancak tahvil sahipleri

² 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu, 179. md.

³ Prof. Dr. Pekcanitez, Hakan “İflasın Ertelenmesi”, İstanbul Barosu Dergisi, 2005/2, sh.324.

rinin iflas ertelemesi talebi ile mahkemeye başvurabilmeleri için "Tahvil Sahipleri Genel Kurulu"nın kararı gereklidir.

Ortaklar normal şartlarda iflas ertelemesi talebinde bulunamazlar. Ancak ortaklar şirketten alacaklıysalar alacaklı sıfatı ile iflas ertelemesi talebinde bulunabilirler. Ortakların şirketten alacakları şirket karından kaynaklanıyorsa bu durumda da iflas ertelenmesini talep edemezler.

Diğer taraftan devlet ve işçilerde alacaklı sıfatına sahiplerse; mahkemeden iflas ertelemesi talebinde bulunabilirler.

6.1.2- Bilançonun Mahkemeye Sunulması

İflasın ertelenmesi talebiyle mahkemeye başvurulması halinde yıl sonu bilançosunun ve borca batıklık bilançosunun mahkemeye ibraz edilmesi gerekir.

Borca batıklık: Varlıkların borçları karşılayamamasıdır.

Borca batıklık bilançosu: Varlıkları ve borçları piyasa değerleriyle karşılıklı gösteren bilançodur.

Borca Batıklık Bilançosu	
Mevcutlar	Borçlar
Alacaklar	
Aktif Toplam	Pasif Toplam

$$\text{Aktif Toplam} < \text{Pasif Toplam}$$

Bu bilançoda gerek aktif ve gerekse pasif kısımda gerçek değerler esas alınır. Aktif kısımda şirket malvarlığını oluşturan unsurlar, pasif kısımda ise şirketin gerçek yükümlülükleri yer alır. Borca batıklık bilançosunda yer alan malvarlığı ve borçlar o sırada piyasada geçerli olan fiyatları esas alınarak bilanço'ya geçirilir. Borca batıklık bilançosunun pasif kısmında, esas sermaye, yedek akçeler, amortismanlar, geçmiş yıllar zararları ve dönem zararı gösterilmez.

"Şirketin alacakları her bir alacaklının ödeme gücü hakkında yapılacak bir değerlendirmeden sonra, yani ticari defterlerde yazılı miktar üzerinden değil, tahsili muhtemel olan miktar üzerinden aktive yazılır. Borca batıklık bilançosunda şirket malvarlığının satış değerlerinin gerçekçi olarak tespit edilip borçları ödemeye yetişip yetişmeyeceğinin belirlenmesi gerekir".⁴

Bu şartın önemi, borca batıklık bilançosunun, sermaye şirketi veya kooperatifin gerçek mal varlığını ortaya çıkaracak ve gerek aktif ve gerekse pasif kısmında gerçek değerlere yer verecek şekilde düzenlenerek şirket hakkında öngörüde bulunulmasını sağlamasıdır.

6.1.3- Borca Batıklık Bildirimi

İİK'in 179. maddesinde yer alan "borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelen-dirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tara-fından beyan ve mahkemece tespit edilirse" hükmü doğrultusunda iflas ertelemesi talebinden önce şirket veya kooperatif yetkililerinin, alacaklılarının yada tasfiye memurlarının mahkemeye bildirimde bulunmuş olmaları gerekmektedir.

⁴ Pekcanitez, Hakan, Anonim Şirketlerin İflası, Ankara 1991, s. 32.

Bu beyanın yapılmamış olması, idare ve temsil ile görevlendirilmiş kimselerle tasfiye memurları yönünden, alacaklılardan birinin şikâyetine bağlı olarak on günden üç aya kadar hapis cezasını gerektiren bir suç teşkil etmektedir.⁵

6.1.4- İyileştirme Projesinin Mahkemeye Verilmesi

İİK'in 179. maddesine göre; İflasın ertelenmesi talebiyle birlikte mahkemeye ciddi ve inandırıcı bir iyileştirme projesi de sunulmalıdır.

İyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olması gerektiği belirtilmiş olmasına rağmen şekli ve kapsamı hakkında herhangi bir hüküm içermemektedir. Bu nedenle iyileştirme projesi ciddi ve inandırıcı olmak şartıyla istenilen şekil ve içerikte düzenlenebilir. Burada önemli olan husus mahkemenin, iyileşmenin mümkün olduğu konusunda ikna edilmesidir. Yani iyileştirme projesinde kurtarma tedbirlerine gerektiği şekilde yer verilerek ciddiyet sağlanmalıdır.

İyileştirme projelerinde yer verilen iyileştirme tedbirlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

Organizasyona İlişkin İyileştirme Tedbirleri: Üretimin rasyonelize edilmesi, Yeni ve düşük maliyetli üretim ve pazarlama tekniklerinin geliştirilmesi gibi iyileştirme tedbirleri kapsamaktadır.

Mali Nitelikteki İyileştirme Tedbirleri: Yeni kaynak temin etme vaatleri, Kefaletler, Banka garantileri, Alacakların sermayeye dönüştürülme sözleşmeleri gibi iyileştirme tedbirlerini kapsamaktadır.

Hukuki Nitelikteki İyileştirme Tedbirleri: Borca batık bir işletmenin; Vergi hukukuna, İcra-İflas hukukuna, Ticaret hukukuna ilişkin olarak alınacak iyileştirme tedbirlerini kapsar.

6.1.5- Masrafların Avans Olarak Mahkeme Veznesine Depo Edilmesi

İlgili maddelerde masrafın peşin ödenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak İİK'in 181. ve 160. maddeleri göz önüne alınarak mahkemeler iflasın ertelenmesi kararı verilmesini,

- İflasın ertelenmesi üzerine alınacak tedbirlerin uygulanması için gerekli olan masrafların,
- İflasın ertelenmesi kararının ilanı masraflarının,
- Kayyıma verilecek ücret avansının,

iflasın ertelenmesini talep eden alacaklı veya yönetim kurulu tarafından mahkeme veznesine depo edilmesine bağlayabilmektedirler.”⁶

6.2- Esasa İlişkin Şartlar

İflas ertelenmesinden yararlanmak için esasa ilişkin bir takım şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- a) Borca Batıklık,
- b) İyileştirmenin Mümkün Olması,
- c) Alacaklıların Haklarının Korunması.

Bu şartlara aşağıda kısaca değinilmiştir.

⁵ 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu, md. 345/a,

⁶ ATALAY, Oğuz, Anonim Şirketlerin İflası, s. 111

6.2.1- Borca Batıklık

Borca batıklık, şirket borçlarının aktifinden (mevcut ve alacaklar) fazla olması (İİK 179); diğer bir ifade ile de şirket aktiflerinin şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmemesi durumudur.

Borca Batıklık Bilançosu (Piyasa Fiyatı)

Mevcutlar.	50.000,00	Borçlar	150.000,00
Alacaklar	50.000,00		
Aktif Toplam	100.000,00	Pasif Toplam	150.000,00

Fark: 50.000,00

Likidite sıkıntısından kaynaklanan borç ödeyememe durumu borca batıklık anlamına gelmemektedir. Borca batıklıktan söz edebilmek için mevcut ve alacakların borçları karşılayamaması gerekmektedir.

6.2.2- İyileştirmenin Mümkün Olması

İyileşme; şirket veya kooperatifin borca batıklık durumundan çıkması, borçlarını ödeyebilecek duruma gelmesini ifade etmektedir.

İflas ertelemesi talebi ile sunulan iyileştirme projesinin mahkeme tarafından ciddi ve inandırıcı görülmesi gerekir. Diğer bir anlatımla iflas ertelemesi talebinde bulunan şirket veya kooperatifin borçlarını ödeyebileceğinin ve normal faaliyetini sürdürebilecek duruma gelebileceğinin; mahkeme tarafından mümkün görülmesi gerekmektedir.

6.2.3- Alacaklıların Haklarının Korunması

İflasın ertelenmesi müessesesinin uygulanması alacaklıları; iflas halindeki, daha kötü bir duruma düşürmemelidir. Yani alacaklılar iflasın ertelenmesi halinde iflasın derhal açılmasına oranla daha kötü bir duruma getirilmemelerini istemek hakkına sahiptirler.

Alacaklılar arasında eşitlik ilkesinin de sağlanması gerekir. Alacaklılar arasında eşitlik ilkesi özellikle ertelemeden önce doğmuş alacaklar ile ertelemeden sonra doğmuş alacaklar bakımından ciddi sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

“Şirkete hammadde sağlayan bazı alacaklılar, hammadde sağlamaya devam etmeyi ertelemeden önce doğmuş olup da ödenmemiş olarak kalan alacaklarının ödenmesine bağlayabilirler. Ertelene talebinde bulunan yönetim organının (veya alacaklının) iyi niyetli olması, alacaklıların haklarının korunması çerçevesinde önem taşıyan bir unsurdur. *Mahkeme bu konuda ikna olmalı ve şirket mallarının alacaklılardan kaçırılması niyetiyle hareket edildiğini gösteren belirtiler mevcutsa, erteleme kararını vermemelidir.*”⁷

6.3- Fevkalade Mühlet Durumunda İflas Ertelemesi

Fevkalade Mühlet; olağanüstü durumlarda, özellikle ekonomik buhranlarda, Bakanlar Kurulunun kararı ile icra tetkik mercii tarafından isteyen borçluya, borcunu ödeyebilmesi için, altı ayı geçmemek üzere süre verilmesidir.⁸

⁷ TÜRK Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara 1999, s. 323.

⁸ Av. SERİN, İlhan, “İcra ve İflas Hukukumuzda Fevkalade Mühlet ve Fevkalade Hallerde Tatil” Kazancı Dergisi, Sayı: 93-94, (Mayıs-Haziran 2012)

İcra ve iflas kanununun 329/a maddesine göre bir sermaye şirketi veya kooperatif fevkalade mühlet elde ettiği takdirde, mühletin bitiminden itibaren bir yıllık süre içinde 179 ve devamı maddeleri uyarınca iflasın ertelenmesinden yararlanamaz.

7- YARGIYA İLİŞKİN HUSUSLAR

7.1- Görevli ve Yetkili Mahkeme

İflasın ertelenmesi davasında görevli, mahkeme iflas davasında olduğu gibi ticaret mahkemesidir. Yetkili ticaret mahkemesi, ise iflasın ertelenmesini talep eden şirketin (*talep/dava tarihi itibarıyla*) muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesidir.

7.2- Yargılama Usulü

İflasın ertelenmesi talebi, çekişmesiz yargı kapsamında olup; uygulanacak yargılama usulü, basit yargılama usulüdür.⁹

İİK'in 179/2. maddesine göre; *"İflasın ertelenmesi talepleri öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır."*

Çekişmesiz yargıya tabi işlerde, duruşma açılması zorunluluğu bulunmadığından, kural olarak, mahkeme duruşma açmak zorunda değildir. Ancak; verilecek kararın önemi ve bu kararın şirket ve alacaklılar nezdinde doğuracağı sonuçlar dikkate alındığında, talebin duruşmalı olarak incelenmesinde yarar vardır.

İİK'in 179/2. maddesinde; mahkemenin gerekli gördüğü hallerde idare ve temsille görevli kişileri ve alacaklıları dinleyebileceği hükme bağlanmıştır. İhtiyari bir hüküm içermesine rağmen, gerekli hakkaniyet ve tutarlılığın sağlanması amacıyla büyük tutarlı alacaklıların tamamının veya önemli bir kısmını duruşmaya çağırıp dinlemesinde fayda bulunmaktadır.

7.3- Kanun Yolları

7.3.1- Temyiz

Mahkemenin iflasın ertelenmesi talebinin reddedilmesine ilişkin karar aynı zamanda iflas kararıdır. Bu kararın temyizi mümkündür. İflas ertelenmesi talebi borca batıklık şartı gerçekleşmediği için reddedildiği durumlarda da temyiz edilebilir. Ancak iflasın ertelemesi kararının temyiz edilebilip edilemeyeceği tartışmalıdır.

Temyiz edilemeyeceğine ilişkin görüş, iflasın ertelenmesi kararının, bu karar mahkemenin işten el çekmesi sonucunu doğuran nihai bir karar olmaması nedeniyle temyiz edilemeyeceğini savunur. Ancak Yargıtay iflasın ertelenmesi kararının temyiz edilebileceği görüşündedir.

*"İflasın ertelenmesi kararı iflasın açılması veya açılmaması sonucunu doğuracağından temyiz edilebilmelidir; çünkü erteleme süresi sonunda şirket mali durumunu düzeltirse erteleme kararı kaldırılacak ve şirket iflas talebinden önceki durumuna devam edecektir. Şu halde iflasın ertelenmesi kararı, erteleme süresinin olumlu sonuçlanması halinde "iflas talebinin reddi" kararına benzetilebilir."*¹⁰

Alacaklılarda yönetimin talebi üzerine erteleme kararı verilmesi halinde; şirketin mali durumunun düzeltilmesinin imkanı bulunmadığı, erteleme sonunda verilecek iflas kararının daha vahim sonuçları

⁹ İİK m. 158/2, HUMK m.507/1, 176/9

¹⁰ Öztekin, Selçuk, İflasın Ertelenmesi, İstanbul 2007,

olacağı iddiası ile erteleme kararını temyiz etmeleri mümkündür.

Bu açıdan bakıldığında alacaklının adi alacaklı veya rehinli alacaklı olması arasında bir fark yoktur; keza sürecin önceki aşamalarına katılmış olup olmamak da önemli değildir. İflasın ertelenmesi alacaklılardan biri tarafından talep edilmişse, bu durumda şirketin yönetim organı veya diğer alacaklılar, erteleme için gerekli şartların gerçekleşmediğini ve şirketin sağlıklı bir şekilde faaliyetine devam etmesinin imkânsız olduğunu ileri sürerek erteleme kararını temyiz edebilir.

Ticaret mahkemesi tarafından verilen nihai kararlara karşı alacaklılar için İlan, Şirket için ise tebliğ tarihinden itibaren (10) gün içinde temyiz yoluna gidilebilir.

“Erteleme kararı maddi anlamda kesinliğe elverişli bir karar değildir; umulan başarının sağlanamaması halinde mahkeme tarafından geri alınabilir.”¹¹

Kayımın işlem ve kararlarına karşı ancak erteleme kararını vermiş olan mahkeme nezdinde muhalefet edilebilir. Yani kayyım, iflası ertelenen şirketin idaresi hakkında sadece ilgili mahkeme hâkimine hesap vermekle yükümlüdür. Ancak ilgili mahkeme hâkimi de, kayyımın her kararını değil, sadece yetkisi dışında verdiği kararları ile keyfi işlemlerine karşı yapılan itirazları inceleyebilir. Kayyımın işlemlerine karşı mahkemeye; yönetim kurulu, ortaklar, murakıplar ve alacaklılar başvurabilir. Kayyımın, ilgili hâkim tarafından genel kurul ya da alacaklılar kurulu gibi bir organa bağlanması da mümkün değildir.

7.3.2- Karar Düzeltme

İflasın ertelenmesi kararının temyizi üzerine verilen karara karşı 10 gün içinde karar düzeltme yoluna gidilebilmesi mümkündür.

8- ERTELEME TEDBİRLERİ

Erteleme tedbirleri İcra ve İflas Kanunun un 179/a maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, *“İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, şirketin veya kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli her türlü tedbiri iyileştirme projesini de göz önünde tutarak alır.”¹²* İfadesine yer verilmiştir. Buna paralel bir hükme de mülga 6762 sayılı TTK 324. maddesinde rastlanmaktadır. Buna göre söz konusu maddede *“.....Mahkeme, envanter tanzimi veya bir yediemin tayini gibi şirket mallarının muhafazası için lüzumlu tedbirleri alır.”¹³* hükmü yer almaktadır.

İİK 179/a maddesine göre: Mahkeme tarafından, erteleme kararı ile birlikte kayyım atanmasına (Ücreti Belirlenerek) karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu maddede yine atanan kayyumun yetkilerinin de mahkeme tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Mahkeme, yönetim organının yetkilerini tümüyle elinden alıp kayyıma verebileceği gibi yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğini kayyımın onayına da bağlı tutmakla yetinebilir. Ayrıca kayyumun yetkilerine mahkeme tarafından erteleme kararında yer verilmesi gerekmektedir.

Duruma göre bir ya da birden fazla kayyum atanabilir.

Yukarıda belirtilen maddelerde; erteleme tedbirlerinden kayyum atanmasına ilişkin bir düzenleme yapılmış olmasına rağmen bunun dışında başka herhangi bir erteleme tedbirine yer verilmemiştir.

¹¹ Yargıtay 19.Hukuk Dairesinin 3/6/2004 tarih ve 2004/3486 E, 2004/6630 K.sayılı kararı

¹² İcra ve İflas Kanunu md. 179/a,

¹³ 6762 sayılı TTK md. 324,

Diğer erteleme tedbirleri mahkemenin takdir yetkisine bırakılmıştır. Mahkeme iyileştirme projesinin durumunu göz önüne alarak, şirketin malvarlığını ve alacaklıların haklarını korumak amacıyla gerekli tedbirleri almalıdır.

Mahkeme tarafından erteleme kararı ilan edilerek, gerekli bildirimler yapılır.

Mahkeme, erteleme kararının hüküm fıkrasını, İİK'in 166. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde ilan ederek, gerekli bildirimleri yapar. İİK'in 166. maddesinin ikinci fıkrasında *"Daire, kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, menkul kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelenlere bildirir. Daire, ayrıca kararı, karar tarihinde, tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan eder. Tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahalli gazetede ilan yapılmaz."*¹⁴ hükmü yer almaktadır.

Mahkemeler, erteleme kararından önce, şirketin mal varlığının ve alacaklıların haklarının korunması amacıyla ihtiyati tedbir kararı vermektedirler. Söz konusu ihtiyati tedbir erteleme kararına kadar geçerli olan geçici bir tedbirdir.¹⁵

Kanaatimizce mahkemenin takdir yetkisine bırakılmış erteleme tedbirleri alınırken zor durumda bulunan şirket veya kooperatifin borca batıklık durumunu olumsuz etkileyecek tedbirlerden kaçınılması yerinde olacaktır.

9- İFLASIN ERTELENMESİ KARARININ ETKİLERİ

İflasın ertelenmesi kararın borçlu şirket ve alacaklılar açısından doğuracağı etkilere İİK'in 179/b maddesinde yer verilmiştir. Bu etkilerin hukuki sonuç doğurması için erteleme kararında ayrıca belirtilmiş olması zorunlu değildir.

İflas ertelenmesi kararlarının etkilerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

- Borçlu aleyhine 6183 Sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dâhil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz, burada dikkat edilecek husus takiplerin duracağı davaların durmayacağı hususudur. Çünkü kanun hükmünde **"takip"** ifadesi yer almaktadır.

- Evvelce yapılmış takipler durur,

- Bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren süreler işlemez,

*"Gerek itirazın iptali davası ve gerekse iflas davası, icra ya da iflas takibinin devamı niteliğinde olduğundan, erteleme kararından sonra itirazın iptali ve takipli iflas davası açılması da mümkün değildir."*¹⁶

Haklarında iflas kararı veya iflas erteleme kararı bulunan tüzel kişilerin borçlarından sorumlu olan kişiler hakkında şahsi iflas kararları olmadığı müddetçe Kamu borçları nedeniyle 29 Haziran 2008 tarih ve 26921 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Tahsilat Genel Tebliği'nde, yurt dışı çıkış yasağı uygulanabileceği öngörülmesine rağmen 7/5/2010 tarih ve 5982 sayılı kanun ile anayasamızda yapılan değişiklikle bu yasağın uygulanma imkanı kalmamıştır.

¹⁴ İcra ve İflas Kanunu mad. 166/2

¹⁵ 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, md. 103

¹⁶ Oğuz ATALAY, Anonim Şirketlerin İflası, s. 131

9.1- Takip Yasağının İstisnaları

Yukarıda belirtilen takip yasağının bir takım istisnaları mevcut olup bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

1. Rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez;

2. İİK'in 206. maddesinin birinci sırada sayılan alacakların takibi yapılabilir. Söz konusu alacaklar aşağıda belirtilmiştir.

a) İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflas nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları,

b) İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları,

c) İflasın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları.

Erteleme kararından sonra ve erteleme süresi içinde şirket aleyhine dava açılması ve erteleme kararından önce açılmış bulunan davalara devam edilmesi mümkündür. Ancak; bu davalar sonunda alınacak ilamların icra takibi yapılamaz.

9.2- Ertelemeden Sonra Ortaya Çıkan Alacakların Takibi

Kural olarak şirketin iflasın ertelenmesinden önce ve sonra doğmuş olan alacaklar arasında bir fark yoktur. Söz konusu şirketten; İflas erteleme kararıyla sonra ortaya çıkan alacaklara karşı da takip yapılamaz. Bu husus iflasın ertelenmesini konkordatodan ayırt eden önemli bir noktadır.

9.3- Müteselsil Kefil ve Müşterek Borçluların Durumu

İflasın ertelenmesinin müteselsil kefil ve müşterek borçlulara herhangi bir etkisi yoktur. İflasın ertelenmesi halinde şirketin alacaklısının, müteselsil kefil ve müşterek borçluya müracaat ederek alacağı'nın tamamını ondan alması mümkündür.

10- ERTELEME SÜRESİ

Erteleme süresi azami 1 yıldır, ancak bu süre kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun sürede uzatılabilir, mahkeme tarafından verilen uzatma sürelerinin toplamı 4 yılı geçemez, buna göre maksimum iflas erteleme süresi 1 yıllık asıl süre ile 4 yıllık uzatma sürelerinin toplamı 5 yıldır.

Mahkeme uzatma kararını kendiliğinden vermesi mümkün değildir. Bunun için şirket, bir alacaklı ya da kayyım tarafından uzatma talebinde bulunulmalıdır.

Erteleme süresinin uzatılmasında;

- Şirketin iyileştirme tedbirlerinden etkilenme durumunu ortaya koyan kayyım raporu,
 - Şirket iyileşmesinin mümkün görüldüğüne ve alacaklılarında süre uzatımı nedeniyle zarara uğramadığına ilişkin bilirkişi görüşü,
- mahkeme tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

İcra İflas Kanununun, Erteleme kararının etkileri başlıklı 179/b, maddesinin 1. fıkrasındaki, “erteleme kararı üzerine” ifadesi, erteleme kararı etkilerinin, erteleme kararı verildiği andan itibaren hüküm doğurmaya başlayacağını göstermektedir. İlan edilme tarihinin erteleme kararının etkileri açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Erteleme süresi iki şekilde sona ermektedir.

- Şirketin durumu düzelmişse, erteleme kararı kaldırılır.
- Erteleme süresince şirketin durumu düzelmemişse, iflasına karar verilir.

11- İFLAS ERTELEMESİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLI HUSUSLAR

11.1- İflas Ertelemesi ve Konkordato

İflas erteleme ile konkordato arasındaki farklar aşağıda yer alan tablodaki gibi kısaca özetlenebilir.

	İflas Ertelemesi	Konkordato
1.	Sadece Sermaye Şirketleri	Sermaye ve Şahıs Şirketleri, ile Gerçek Kişiler
2.	İyileştirme Projesi	Konkordato Projesi
3.	Alacaklılardan Herhangi Biri	Alacaklıların Büyük Bir Kısmı
4.	Alacaktan Vazgeçilmez, Takip Durur	Alacağın Bir Kısmından Vazgeçilir
5.	Borca Batıklık Şartı Aranır	Borca Batıklık Şartı Aranmaz

11.2- İflas Ertelemesi ve Şüpheli Ticari Alacak

Vergi Usul Kanununun “Şüpheli Alacaklar” başlıklı 323. maddesinde;

“Ticari ve ziraî kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar;

şüpheli alacak sayılır.”¹⁷ hükmü yer almaktadır.

Bu durumda iflas erteleme yapılan şirket alacaklılarının alacakları şüpheli alacak sayılır mı? karşılık ayrılabilir mi?

Bu sorunun cevabı Gelir İdaresi Başkanlığının vermiş olduğu 07/02/2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-551 sayılı özelgede yer almaktadır.

Buna göre söz konusu özelgede:

“İflas erteleme kararının iflasa ilişkin şartları ortadan kaldırmaması,

Borçlu şirketin takibinin engellenmesi,

Hususları birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu alacaklar için mahkemece iflasın ertelenmesine ilişkin kararın verildiği hesap döneminde şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır.

Ancak, iflası ertelenen borçlu şirketin daha sonra iflas veya iflastan kurtulma halleri söz konusu olur ise, ayrılan şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarlarının tahsil edildikleri dönemde kâr / zarar hesabına intikal ettirileceği tabiidir.”¹⁸

ifadelerine yer verilmiştir.

¹⁷ Vergi Usul Kanunu, md: 323,

¹⁸ Gelir İdaresi Başkanlığı, 07/02/2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-551 sayılı özelgede,

11.3- İflas Ertelemesi ile Faiz ve Gecikme Zammı

İflas erteleme kararı üzerine takibi duran alacaklara iflas erteleme süresince faiz yürütülür mü? İcra ve İflas Kanununun 179/b-2 maddesinde hacizli alacaklara ilişkin:

“Erteleme süresince işleyecek olup mevcut rehinle karşılanamayacak faizler teminatlandırılmak zorundadır.”¹⁹

Hükmü yer almaktadır. Bu hükümden hareketle İflas erteleme kararı üzerine takibi duran alacaklara, iflas erteleme süresince faiz işletilmesine engel bir durumun olmadığı anlaşılmaktadır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun’un “Gecikme Zammında Tatbik Müddeti ve Diğer Hükümler” başlıklı 52. maddesinde;

“Gecikme zammının tatbik müddeti, amme alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, iflas halinde iflasın açıldığı, aciz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan müddettir.”²⁰

Hükmü yer almaktadır.

Buna göre İflasın açılması halinde gecikme zammı durmaktadır. Ancak **İflas erteleme** halinde Gecikme zammının tatbik edilmeyeceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığı için İflas erteleme kararı üzerine takibi duran amme alacaklarına, iflas erteleme süresince gecikme zammı uygulanması gerekmektedir.

11.4- İflas Ertelemesi ve Limited Şirket Ortaklarının Takibi

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun’un “Limited Şirketlerin Amme Borçları” başlıklı 35. maddesinde;

“Limited şirket ortakları şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar.”²¹

hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere İflas ertelemesinde amme alacağının tahsil edilebilme imkanı devam ettiği için, limited şirket ortakları için takip yapılamaz.

12- SONUÇ

İflas ertelemesine ilişkin kanun hükümlerine; mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda da rastlanmasına rağmen asıl düzenleme 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yer almaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yer alan iflas erteleme müessesesi 4949 sayılı kanun ile önemli değişikliğe uğramıştır. 4949 sayılı yasa öncesinde uygulama alanı bulamayan iflas erteleme müessesesi, söz konusu yasa ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179. maddesinde önemli bir değişiklik yapılmakla kalınmamış aynı zamanda 179/a ve 179/b maddeleri ihdas edilmiştir. İflas erteleme yapılan bu düzenlemenin ardından ülkemizde uygulama alanı bulmuş olup önemi yeni yeni kavranmaya başlamıştır.

İflas erteleme: borca batık durumda olan bir sermaye şirketinin veya kooperatifin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olması halinde o şirket veya kooperatife son bir şans daha vererek iflasının önlenmesini sağlamaktadır.

¹⁹ İcra ve İflas Kanununun md. 179/b-2,

²⁰ 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun md.52,

²¹ 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun, md. 35,

İlk bakışta ortakların çıkarına hizmet eden bir müessese gibi görünse de aslında işçilerin, alacaklıların, yöneticilerin, devletin, kredi sağlayanların ve müşterilerinde menfaatini sağlayan bir müessesedir. Bu durum iflas ertelemesinin aynı zamanda sosyal fayda sağlama yönünü de ortaya koymaktadır.

Bu düzenlemede en önemli rolü ticaret mahkemeleri üstlenmiş olup diğer çıkar grupları ile işletme arasındaki dengeleri adilane bir şekilde gözetmeleri gerekmektedir. Burada dikkat edilecek optimum denge noktası alacaklıları hiçbir zarara uğramamaları için gerekli tedbirleri alarak, işletmenin iyileşme projelerinin uygulanmasına imkan vermektir. İflas ertelemesini alacaklılara en önemli etkisi alacaklıların takibinin durmasıdır. Ancak söz konusu alacak iyileşmenin mümkün olası halinde faizi ile tahsil edilebilecektir.

İflas ertelenmesi iki şekilde sona erer birincisi iyileştirme projesinin başarılı olup şirketin borca batık olma halinden kurtulması ikincisi ise iyileştirme projesinin başarısız olup şirketin iflasıyla sona erer. Arzulanan iyileştirme projesinin başarılı olması ve işletmenin borca batıklıktan kurtulmasıdır. Ancak bu her zaman mümkün olmamaktadır.

KAYNAKÇA

- 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
- 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun md. 63, Resmi Gazete Tarihi: 10.05.1969
- 2004 sayılı İcra İflas Kanunu, md. 179, Resmi Gazete Tarihi: 19.06.1932
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, md. 376 ve 377,
- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun,
- 6762 sayılı TTK'nın md. 324, Resmi Gazete Tarihi: 09.07.1956
- ATALAY, Oğuz, Anonim Şirketlerin İflası,
- Av. DEMİRCİ, Naim, İflasın Ertelenmesi İle İlgili Uygulamadan Doğan Aksaklıklar Ve Çözüm Yolları
- Av. SERİN, İlhan, "İcra ve İflas Hukukumuzda Fevkalade Mühlet ve Fevkalade Hallerde Tatil" Kazancı Dergisi, Sayı:93-94, (Mayıs-Haziran 2012)
- Av. YALTI, Başar, Sektör Dergisi,
- BİYAN, Özgür, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:248, Mayıs 2009
- Dr. YILMAZ, Berna Burcu, Maliye Finans Yazıları, İflasın Ertelenmesi Talebinde İyileştirme projesi, Yıl: 23 Sayı:85 Ekim 2009
- Gelir İdaresi Başkanlığı, 07/02/2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-551 sayılı özelgede,
- ÖZKAN, Özgür, İflasın Ertelenmesi Kararının Alacaklılar Ve Kamu İdaresi Açısından Etkileri, Sayıştay Dergisi, Sayı:69
- ÖZTEK, Selçuk, İflasın Ertelenmesi, İstanbul 2007,
- Prof. Dr. ÖZTEK, Selçuk, Bankacılar Dergisi, yıl:16, Sayı: 53 - Haziran 2005, İflasın Ertelenmesi, s.23
- Prof. Dr. PEKCANİTEZ, Hakan "İflasın Ertelenmesi", İstanbul Barosu Dergisi, 2005/2, sh.324.
- Prof. Dr. PEKCANİTEZ, Hakan, Anonim Şirketlerin İflası, Ankara 1991, s. 32.
- SEVİÇ, Veysi, Makale, İflasın ertelenmesinde şüpheli alacak karşılığı, 03.11.2009
- TÜRK, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara 1999, s. 323.
- Vergi Usul Kanunu,
- Yargıtay 19.Hukuk Dairesinin 3/6/2004 tarih ve 2004/3486 E., 2004/6630 K. sayılı kararı